

увагу на візуальному сприйнятті загальної картини. Для цього використовують більш складні рухи для підсилення автентичних шляхом їх стилізації та доведення до досконалості завдяки професійній майстерності виконавців. Автентичний танець адаптується для великого сценічного простору, насичується ускладненими па, дрібною технікою ніг, авторськими рухами, що не порушують польської ідентичності. Балетмейстер може збагатити першоджерело привнесенням конкретного сюжету, заснованого на звичаях, обрядах та розкриваючи народні образи, обов'язково дотримуючись національних виконавських традицій. Також велику роль у сценічній подачі польського традиційного танцю відіграють яскраві сценічні костюми, декорації, освітлення і музичне оформлення.

Найяскравішою візитівкою Польщі в світі є Державний ансамбль пісні і танцю «Мазовше». Хореографи ансамблю вдало поєднують власні танцювальні досягнення з традиційними польськими культурними цінностями, які подають глядачу у витонченій, довершеній формі. Рафал Оренчак та Ганна Кутас при стилізації танцю не втрачають краси першоджерела. Ритмічні «ключі» стають складнішими: хореографи додають їм чіткої синкопованої гостроти, що в поєднанні зі статурою корпусу створює образ польського шляхетства.

Яскраві приклади обробки польського традиційного танцювального фольклору демонструє репертуар ансамблю народного танцю «Варшава» при академії фізичного виховання у Варшаві. Хореографи та виконавці цього ансамблю намагаються представити польський фольклор у новому вимірі, поєднуючи, наприклад, танець оберек із джазовими рухами. Хореографи Чеслав Терміна, Ришард Теперек, Магдалена Янковська, Кшиштов Лацінський у сценічних постановках приділяють велику увагу естетиці руху, яка досягається шляхом сценічної обробки. Ці рухи проходять певну трансформацію, стаючи більш акцентованими та просторовими. Наприклад, автентичні «ковзні голубці», які в народному побуті виконувалися м'яко та близько до підлоги, у сценічній стилізації набувають більшої амплітуди: удар підбивної ноги стає дзвінкшим, а ковзання — довшим і стрімкішим.

Отже, специфіка обробки польського танцювального фольклору полягає в поєднанні автентичних традиційних рухів із рухами класичної та сучасної хореографії, ускладненням композиції танцювальної техніки. При цьому особлива роль відводиться збереженню національного характеру кожного твору. У цьому поєднанні автентичним залишається генетичний код танцю: специфічна постава тулуба, характерні ритмічні малюнки «ключів» та шляхетна манера тримання рук та корпусу.

*Н. Семенова*

**ПОШУК НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ  
УКРАЇНСЬКИМИ ХОРЕОГРАФАМИ У 2022–2026**

*N. Semenova*

**SEARCH FOR NATIONAL IDENTITY  
BY UKRAINIAN CHOREOGRAPHERS IN 2022–2026**

У період повномасштабного вторгнення Росії в Україну суспільні трансформації значно інтенсифікувалися, що вплинуло й на сферу мистецтва, зокрема хореографію. У цих умовах культурне середовище України зазнало суттєвих змін, а хореографічне мистецтво стало одним із просторів переосмислення національної

ідентичності. Це проявилось в зміні репертуарної політики театрів, появи нових балетних постановок на українські сюжети та активному зверненні до національних культурних кодів. У зв'язку із цим актуальним є аналіз балетних і хореографічних постановок, створених або поновлених у 2022–2026 рр., з метою виявлення нових моделей репрезентації національної ідентичності в українському танцювальному мистецтві.

У сучасному українському хореографічному контексті поняття національної ідентичності можна розглядати як комплекс пластичних, музичних, семантичних і соціокультурних рішень, що поєднують національні традиції з новими художніми сенсами. Такі практики формують нові моделі самовираження та самоідентифікації в танцювальному мистецтві. Сучасні дослідження засвідчують, що національна ідентичність у хореографії є складним культурним і семіотичним феноменом, що формується через тілесний досвід, пластичні форми, репертуарні практики та соціокультурні контексти. У цьому аспекті танець є не лише засобом художньої комунікації, а й формою культурної рефлексії та символічного спротиву, через яку відбувається осмислення сучасних суспільних процесів.

Особливе місце в цьому процесі посідає балетна вистава як одна з найскладніших форм хореографічного мистецтва. Балет можна розглядати як комплексну культурну систему, у якій через взаємодію пластики, музики, драматургії та сценічної образності відбувається передання історичних, естетичних і національно-культурних смислів. Національну балетну виставу можна визначити за кількома основними ознаками:

- сюжетною — звернення до української історії, літератури або фольклору;
- музичною — використання музики українських композиторів;
- хореографічною — синтез класичної лексики з елементами українського народного танцю та сучасними виражальними засобами;
- семантичною — репрезентація українського культурного і світоглядного контексту.

Національна специфіка балетної вистави може виявлятися не лише в сюжеті або сценографії, але й у пластичній мові танцю — моделі руху, темпоритмічній організації, внутрішній динаміці і характері сценічної взаємодії.

У зв'язку із цим у сучасному українському балетному театрі простежуються тенденції активної трансформації репертуару. Після 2022 р. низка українських театрів здійснила перегляд репертуарної політики, що проявилось в поступовій відмові від російських балетних постановок та водночас у розширенні присутності українських і європейських творів на сцені.

Наукова новизна дослідження полягає у виявленні нових репертуарних і хореографічних стратегій, за допомогою яких українські балетні театри та окремі хореографи після 2022 р. формують моделі національної культурної ідентичності та трансформують функцію класичного танцю в сучасному соціокультурному контексті.

Прикладом актуалізації української класичної спадщини є наявність у репертуарі таких національних балетних вистав як «Лісова пісня» М. Скорульського, «Лілея» К. Данькевича, «Вечори на хуторі біля Диканьки» та «Майська ніч» Є. Станковича. Зміни репертуарної політики також проявляються у відмові від російського балетного репертуару та активному зверненні до європейських постановок, зокрема

таких як «Даремна обережність» (Львівська опера, 2024), «Норовлива донька» (НОУ, 2025), «Собор Паризької Богоматері» (Схід Опера, 2025).

Серед сучасних тенденцій розвитку українського балету можна виокремити кілька напрямів. Перший — пов'язаний із переосмисленням української класичної спадщини, що проявляється у відновленні та нових інтерпретаціях відомих національних балетів. Другий — здійснення нових постановок на основі українських літературних і міфологічних сюжетів. До них належать нові версії балету «Сойчино крило» А. Кос-Анатольського (Київська опера, 2023), «Тіні забутих предків» І. Небесного (Львівська опера, 2024), «Мавка» В. Польової (Львівська опера, 2025), «Лісова» Т. Старинкова (Одеська опера, 2025). Третій — представлений сучасними експериментальними балетами на музику українських композиторів, серед яких «Драконячі пісні» М. Коломойця (Схід Опера, 2024) та «Соляріс» О. Родіна (Львівська опера, 2025).

Окрему групу становлять постановки, що інтерпретують світову літературну класику в новому культурному контексті, зокрема «Лускунчик Гофмана» І. Небесного (Київська опера, 2024) та «Аліса в Задзеркаллі» І. Гаркуші (Київ Модерн Балет, 2025). Також слід відзначити появу біографічних балетів, зокрема постановку «Леся» (Art Ballet Company, 2025), присвячену життю та творчості Лесі Українки та нові сучасні балети «Елегія воєнного часу» (НОУ, 2024), «Рапсодії кохання» (НОУ, 2025) та ін.

Таким чином, українська хореографія 2022–2026 рр. демонструє активний процес переосмислення національної ідентичності. Розвиток українського балетного театру в цей період засвідчує суттєву трансформацію його функцій: балет дедалі більше виступає не лише як форма академічного сценічного мистецтва, а як важливий інструмент культурної самоідентифікації.

Ці зміни проявляються в кількох ключових процесах: оновленні репертуару через активне звернення до української літератури, історії та міфології; створенні нових балетів на музику сучасних українських композиторів; переосмисленні класичної танцювальної лексики через інтеграцію елементів національної пластики; а також у переорієнтації репертуарної політики українських театрів у бік європейського культурного контексту.

У результаті український балет постає не лише як мистецька інституція, а і як важливий простір формування та репрезентації національної культурної ідентичності як всередині країни, так і на міжнародній сцені.

*К. Бортник, К. Острівська*

### **ТРАНСФОРМАЦІЯ ФОЛЬКЛОРНОГО МАТЕРІАЛУ В НАРОДНО-СЦЕНІЧНІЙ ХОРЕОГРАФІЇ: ДОСВІД В. ГЛУШЕНКОВА**

*K. Bortnyk, K. Ostrovska*

### **TRANSFORMATION OF FOLKLORE MATERIAL IN FOLK STAGE CHOREOGRAPHY: THE EXPERIENCE OF V. GLUSHENKOV**

У сучасних умовах активних трансформацій сценічного мистецтва та зростання інтересу до національної культурної спадщини особливою актуальністю набуває проблема збереження та відтворення регіональних хореографічних традицій. У цьому контексті постає необхідність ґрунтовного вивчення творчості видатних балетмейстерів, які здійснили вагомий внесок у розвиток української народно-сценічної хореографії. Одним із таких митців є Володимир Миколайович